

Emanuel Rádl – vědec a filosof

Sborník z mezinárodní konference konané u příležitosti
130. výročí narození a 60. výročí úmrtí Emanuela Rádla
(Praha 9.–12. února 2003)

Emanuel Rádl – Scientist and Philosopher

Proceedings of the International Conference
commemorating the 130th Anniversary of the Birth
and 60th Anniversary of the Death of Emanuel Rádl
(Prague, February 9.–12. 2003)

K vydání připravili / Edited by
Tomáš Hermann – Anton Markoš

PRAHA 2004

Obsah

Předmluva	13
Foreword	16

Úvodní blok

Petr Pithart

Emanuel Rádl. Úvodní slovo ke konferenci	21
--	----

Gert Weisskirchen

Die Verhältnisse zwischen Deutschen und Tschechen in Rádls Zeit und heute	27
--	----

Uwe Hoßfeld

Rádls <i>Geschichte der biologischen Theorien</i> (1905/1909) – Ein Lehrbuch zur Biologiegeschichte unter vielen?	32
--	----

Ladislav Hejdánek

Rádlovo (a rádlovské) myšlenkové experimentování	64
--	----

Emanuel Rádl – biolog

Olaf Breidbach

<i>Es gibt – auch – Dinge ohne Geschichte</i> (Wissenschaftsgeschichte als Wissenschaftsphilosophie. Emanuel Rádls Geschichte der Biologischen Theorien)	77
--	----

John Beatty

The History of Darwinism, and Darwinism as History	101
--	-----

Nelio M. V. Bizzo

Emanuel Rádl and the First Externalist History of Biology	114
---	-----

Stanislav Komárek

E. Rádl – Ein Fixstern am Himmel der Biologiegeschichte 138

Karel Kleisner

Idealistic Morphology and Correlations in Rádl's Biology 143

Tomáš Hermann

Gesichtssinn, Sehen und Auge als Gegenstand der biologischen
Forschung 153

Viktor Žárský

Rádl's Rejection of Lamarck as a Case Study of the Non-Objectivist
Concept of Science 164

Anton Markoš

Rádl and Hermeneutics 173

Vítězslav Praks

Outcomes of Rádl's Evolutionary Theories for Literary Critics . . . 187

Emanuel Rádl – filosof

Bedřich Loewenstein

Pravda bojující? K Rádlovu aktivistickému pojetí filosofie 197

Zdeněk Pinc

Filosofie v epoše zhouby 215

Erazim Kohák

Filosofie jako program a útěcha 226

Werner Korthaase

Elitäres und Dezisionismus in der Philosophie Emanuel Rádls . . . 238

Aleš Havlíček

„Autorita“ v Rádlově filosofii 278

Ivan Landa

Rádlova teorie Ideje 290

Tomáš Hejduk

K Rádlovu pojetí filosofie 310

Anna Hogenová

Rádlova intence k celku a fenomén nástroje 325

Zuzana Škorpíková

Jedno z východisek Rádlova názorového empirismu:

věda jako teorie a věda jako událost 345

Jiří Michálek

Heidegger a Rádl 356

Vladimír Zeman

Rádlova filosofie vědy v kontextu filosofie vědy své doby 366

Filip Grygar

Motivy krize vědy u pozdního Rádla a pozdního Husserla 381

Miloš Havelka

Rádlovo pojetí dějin ve sporu o české dějiny 410

Jan Horský

Problém dějinného vědomí u Emanuela Rádla 428

Martin Šimsa

Rádlův vstup do hermeneutické diskuse 451

Jaroslav Kiliás

Rádl, Škrach a jejich kritiky české sociologie 462

Miroslav Pauza

Ke vztahu Rádl – Masaryk 473

Karel Floss

Emanuel Rádl a (český) tomismus 479

Šimona Löwensteinová

Protiklad Západ a Východ v Rádlově filosofii z dnešního hlediska . . . 487

Emanuel Rádl – politický a náboženský myslitel

† *Jan Milič Lochman*

Aktualita Rádlova odkazu pro ekologii, politiku a teologii 501

Jan Šimsa

Emanuel Rádl a Akademická YMCA 517

† *Jan Havránek*

Akademická mládež mezi křesťanstvím a ateismem

a Rádlova profesura na universitě 523

Obsah

Robert B. Pynsent

Rádl o rase a literatuře 532

Eva Hahnová

Emanuel Rádl mezi českým nacionalismem a (sudeto)německým
národovectvím 548

Eva Broklová

O Rádlově *Německé revoluci* a politické kultuře sudetských
Němců 583

Judit Hamberger

Národ, stát a národnost v pojetí Rádla a jeho maďarských
současníků 597

Jan Sokol

Rádlovo pojetí národa 622

Jiří Křesťan

Politik a politický publicista Emanuel Rádl a ohlas jeho názorů
v meziválečném Československu 634

Peter Gažík

Ohlas Rádlovo myslenia a pôsobenia na Slovensku
v 20. a 30. rokoch 647

Helena Pavlincová

Emanuel Rádl a poválečný „spor o novou českou filosofii“ 657

Karel Beneš

Je dnes Rádl aktuální? 667

Jan Sokol

Závěrečné slovo 672

Přílohy

Vladimír Rádl

Vzpomínka na Emanuela Rádla z rodinného prostředí
a několika setkání s ním 677

O autorech příspěvků 687

Citované práce E. Rádla 702

Contents

Předmluva	13
Foreword	16

Introductory Session

<i>Petr Pithart</i>	
Emanuel Rádl. Introductory Words to the Conference	21
<i>Gert Weisskirchen</i>	
Relations between Czechs and Germans in Rádl's Time and Now . .	27
<i>Uwe Hoßfeld</i>	
Rádl's <i>History of Biological Theories</i> (1905/1909) in the Context of the Historiography of Biology	32
<i>Ladislav Hejránek</i>	
Rádl's (and Radlian) Experimentation with Thought	64

Emanuel Rádl – Biologist

<i>Olaf Breidbach</i>	
<i>There are – also – Things without History</i> (History of Science as Philosophy of Science. Emanuel Rádl's History of Biological Theories)	77
<i>John Beatty</i>	
The History of Darwinism, and Darwinism as History	101
<i>Nelio M. V. Bizzo</i>	
Emanuel Rádl and the First Externalist History of Biology	114
<i>Stanislav Komárek</i>	
E. Rádl – A Fixed Star in the History of Biology	138

<i>Karel Kleisner</i>	
Idealistic Morphology and Correlations in Rádl's Biology	143
<i>Tomáš Hermann</i>	
Sight, Vision and the Eye as the Subject of Biological Study	153
<i>Viktor Žárský</i>	
Rádl's Rejection of Lamarck as a Case Study of the Non-Objectivist Concept of Science	164
<i>Anton Markoš</i>	
Rádl and Hermeneutics	173
<i>Vítězslav Praks</i>	
Outcomes of Rádl's Evolutionary Theories for Literary Critics . . .	187
 Emanuel Rádl – Philosopher 	
<i>Bedřich Loewenstein</i>	
The Fighting Truth. On Rádl's Activistic Concept of Philosophy . .	197
<i>Zdeněk Pinc</i>	
Philosophy in the Epoch of Doom	215
<i>Erazim Kohák</i>	
Philosophy as Program and Consolation	226
<i>Werner Korthaase</i>	
Elitism and Decisionism in Rádl's Philosophy	238
<i>Aleš Havlíček</i>	
"Authority" in Rádl's Philosophy	278
<i>Ivan Landa</i>	
Rádl's Theory of the Idea	290
<i>Tomáš Hejduk</i>	
On Rádl's Conception of Philosophy	310
<i>Anna Hogenová</i>	
Rádl's Contemplation of the Whole and the Instrument Phenomenon	325
<i>Zuzana Škorpíková</i>	
One of the Bases of Rádl's Empirical Theory: Science as Theory and Science as an Event	345

<i>Jiří Michálek</i>	
Heidegger and Rádl	356
<i>Vladimír Zeman</i>	
Rádl's Philosophy of Science in Its Contemporary Context	366
<i>Filip Grygar</i>	
Late Rádl and Late Husserl and the Causes behind the Crisis in Science	381
<i>Miloš Havelka</i>	
Rádl's Conception of History, in the Dispute on the Czech History	410
<i>Jan Horský</i>	
The Problem of Historical Awareness for Emanuel Rádl	428
<i>Martin Šimsa</i>	
Rádl's Entry into Hermeneutical Discussion	451
<i>Jaroslav Kiliás</i>	
Rádl, Škrach and Their Criticism of Czech Sociology	462
<i>Miroslav Pauza</i>	
On the Rádl – Masaryk Relationship	473
<i>Karel Floss</i>	
Emanuel Rádl and (Czech) Thomism	479
<i>Šimona Löwensteinová</i>	
Antithesis of East and West in Rádl's Philosophy from Today's Perspective	487
 Emanuel Rádl – Political and Religious Thinker	
† <i>Jan Milič Lochman</i>	
On the Timelessness of Emanuel Rádl's Philosophy in Ecology, Politics and Theology	501
<i>Jan Šimsa</i>	
Emanuel Rádl and the Academic YMCA	517
† <i>Jan Havránek</i>	
Czech Students between Christianity and Atheism after World War I; Rádl as a Professor at the University	523

Contents

<i>Robert B. Pynsent</i>	
Rádl on Race and Literature	532
<i>Eva Hahnová</i>	
Emanuel Rádl between Czech Nationalism and (Sudeten)German Nationalism	548
<i>Eva Broklová</i>	
Rádl's <i>On the German Revolution</i> and (Sudeten)German Political Culture	583
<i>Judit Hamberger</i>	
Nation, State and Nationality for Rádl and his Hungarian Contemporaries	597
<i>Jan Sokol</i>	
Rádl's Concept of Nation	622
<i>Jiří Křesťan</i>	
Politician and Political Writer Emanuel Rádl and Public Acceptance of his Opinions in Inter-War Czechoslovakia	634
<i>Peter Gažík</i>	
Reactions to Rádl's Thoughts in Slovakia in the 1920s and 1930s .	647
<i>Helena Pavlincová</i>	
Emanuel Rádl and the Postwar "Dispute over the New Czech Philosophy"	657
<i>Karel Beneš</i>	
Is Rádl Current?	667
<i>Jan Sokol</i>	
Final Word	672

Appendices

<i>Vladimír Rádl</i>	
Memories of Rádl from his Family and of Encounters with him . . .	677
Authors	687
E. Rádl's quoted work	702